

Ясентюк А. – студентка

Науковий керівник: к. е. н., доц.
Ю. Вергелюк
Університет державної фіскальної
служби України, м. Київ, Україна

Кредитування економіки в умовах пандемії

Цей рік був надзвичайно складним для всього світу, пандемія коронавірусу, окрім значної кількості загиблих та інфікованих, завдає не менш потужного удару по економіці як кожної країни окремо, так і світовій економіці в цілому. Таке погіршення ситуації впливає на коефіцієнт безробіття, платоспроможність позичальників, в тому числі перед банківськими та небанківськими кредитними установами.

У сучасних умовах невід'ємною умовою відновлення та розвитку національної економіки залишається її кредитування [1]. Доступ до кредитних ресурсів в кризових умовах перебуває в різкій залежності від вартості залучення. Слід зазначити, що основним інструментом з боку регуляторів багатьох країн світу у відповідь на вищеописані процеси стало істотне зниження облікової ставки. Однією з перших країн, яка відреагувала таким чином на економічний вплив епідемії вірусу COVID-19, стали США. На початку березня Федеральна резервна система прийняла рішення щодо зміни облікової ставки одразу на 0,5 %. Такого значного зниження не відбувалося більш ніж 10 років, після фінансової кризи 2008 року. Дії ФРС стали прикладом для інших розвинених країн і країн, що розвиваються [5].

Подібна практика не оминула Україну. Зокрема, у відповідь на епідеміологічні виклики правлінням НБУ було ухвалено рішення щодо зниження облікової ставки до 10 % річних з 13 березня 2020 року [3]. На сьогодні на внутрішньому ринку України очікуються додаткові ризики зменшення інвестиційного і споживчого попиту при можливому відпливі капіталу, сповільненні темпів зростання міжнародної торгівлі [6].

Проте поширеною формою підтримки домогосподарств в умовах епідемії та карантину стали – підвищення доступності кредитів. На це також виділяють додаткові фінансові ресурси із бюджетів ряду країн. Що стосується податкових пільг або так званих податкових канікул, то подібні заходи вводять багато країн, але тільки для окремих категорій бізнесу і на короткий час. Більшість же держав вважають основною формою підтримки бізнесу в умовах карантину доступні кредити – на це найчастіше з держбюджетів направляється навіть більше грошей, ніж на кредити для приватних осіб. На рис. 1 наведено відсоток від ВВП, які країни готові були виділити на кредитування економіки держави.

Дані діаграми (рис. 1) ілюструють, що лідерами по даній категорії є Німеччина, Франція, Японія, на нашу думку такий рейтинг зумовлюється розвитком як фінансової так і економічної економіки загалом. Україна займає не останнє місце за показником відсотку у ВВП, проте станом на початок третього кварталу 2020 року динаміка захворюваності погіршилася, що може мати негативні наслідки, в тому числі для економіки.

Щодо підтримки держави бізнесу в умовах пандемії, то Міністерство економіки та Міністерство фінансів – пропонували низку програм по кредитуванню малого та мікробізнесу, які полягатимуть у видачі нових кредитів та рефінансуванні діючих із нульовою ставкою.

Для підвищення ефективності виведення національної економіки з кризи на системному рівні, зокрема своєчасності застосування методів грошово-кредитної політики, та зважаючи на глобальний масштаб і довготривалий характер кризової економічної ситуації, видається доцільним розробка та затвердження Урядом «Стратегії виходу економіки країни з системної кризи, зумовленої епідемією вірусу COVID-19 на період з 2020 по 2022 роки» з обов'язковим затвердженням плану заходів (шокквартиально) кожного з органів державної влади, які реалізують різні напрями економічної політики [2].

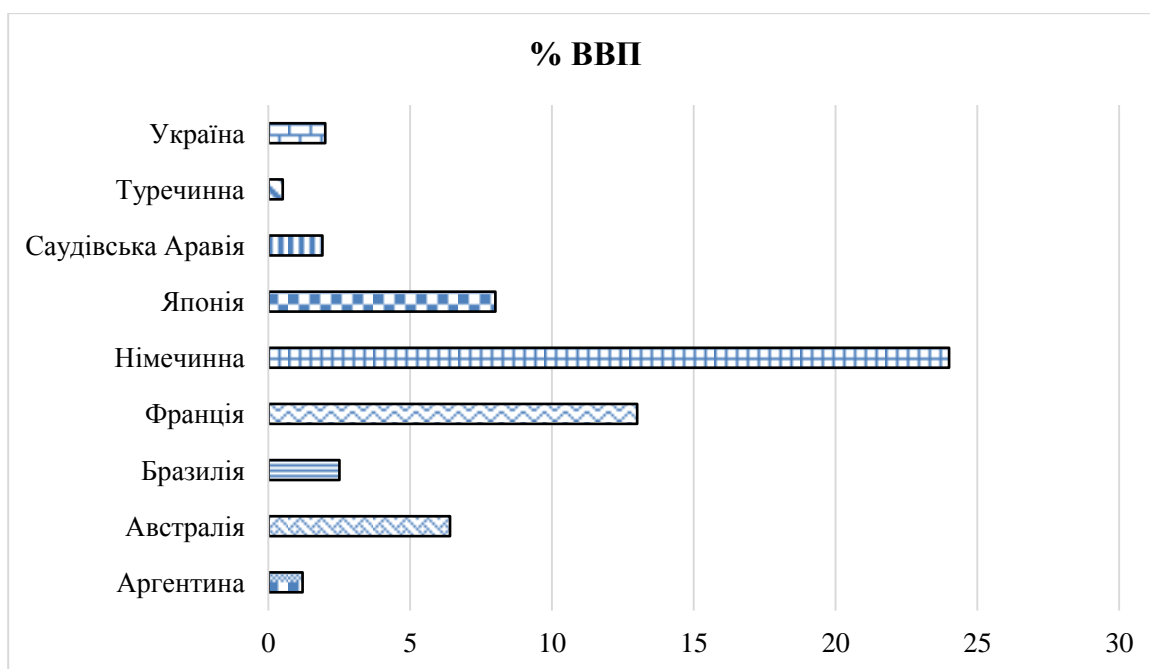

Рис. 1. Частка кредитів і урядових гарантій за кредитами у ВВП країн, станом на травень 2020 р., %
Джерело: розроблено автором на основі даних [4].

Кредитування економіки в умовах пандемії зазнало надзвичайних змін і набуло особливої актуальності. Кризові явища, викликані COVID-19 та пов'язаними з пандемією карантинними заходами призвели до підвищення рівня неповернення кредитів та негативно відобразились на якості кредитних портфелів фінансових установ. Крім негайного реагування на кризу, державна політика повинна спрямовуватись на стійкість економіки і підтримання конкурентоспроможності після стихання епідемії. Потрібні заходи, які зможуть перезавантажити економіку в майбутньому, щоб держава була підготовлена до різних потрясінь.

Джерела та література

1. Вергелюк Ю. Ю. Банківське кредитування економіки України у посткризовий період. *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2011. № 1. С. 101–109 (дата звернення: 28.09.2020).
2. Гудіма Т. Економіко-правові особливості реалізації грошово-кредитної політики в кризовий період : (на прикладі пандемії COVID-19). *Підприємництво, господарство і право: наук.-практ. госп.-правовий журн.* 2020/1. № 4. С. 70–75. URL: https://www.researchgate.net/publication/341515259_Ekonomikopravovi_osoblivost_realizacii_grosovokreditnoi_politiki_v_krizovij_period_na_prikلامي_pandemii_COVID-19 (дата звернення: 27.09.2020).
3. Рішення Правління Національного банку України від 12 березня 2020 року № 172-рш «Про розмір облікової ставки». URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/PB20041.html (дата звернення: 25.09.2020).
4. Офіційний сайт – «Сьогодні.Юа» – веб. ресурс. URL: <https://www.segodnya.ua/ua> (дата звернення: 27.09.2020).
5. ФРС США пошла на екстренные меры из-за коронавируса. URL: <https://expert.ru/2020/03/4/frs/> (дата звернення: 25.09.2020).
6. Monetary policy: regulatory news and change in the movement of financial flows/Yu. Yu. Vergeluk, V. V. Korneev, A. A. Khodzhaian, Yu. V. Koverninska. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2019. № 4 (31). P. 375–384. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v4i31.190952> (дата звернення: 28.09.2020).